

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums grozījumam Komisijas priekšlikumā COM(2011) 607 final/2 "Eiropas Parlamenta un Padomes regula par Eiropas Sociālo fondu un Padomes Regulas (EK) Nr. 1081/2006 atcelšanu"

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

un par tematu "Priekšlikums grozījumam Komisijas priekšlikumā COM(2012) 496 "Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006"

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/19)

Galvenais ziņotājs: **Mário SOARES kgs**

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 164. un 177. pantu 2013. gada 25. martā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Priekšlikums grozījumam Komisijas priekšlikumā COM(2011) 607 final/2 "Eiropas Parlamenta un Padomes regula par Eiropas Sociālo fondu un Padomes Regulas (EK) Nr. 1081/2006 atcelšanu"

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

un par tematu

"Priekšlikums grozījumam Komisijas priekšlikumā COM(2012) 496 "Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006"

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Birojs 2013. gada 16. aprīlī uzdeva Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētajai nodaļai sagatavot Komitejas atzinumu par minēto jautājumu.

Ņemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 490. plenārajā sesijā 2013. gada 22. un 23. maijā (2013. gada 22. maija sēdē) iecēla Mário SOARES kgu par galveno ziņotāju un ar 135 balsīm par, 3 balsīm pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Lai gan Komitejai ir bažas gan par summām, kas paredzētas nodarbinātības un Garantijas jauniešiem iniciatīvu īstenošanai, gan par to finansēšanas veidu, tā tomēr piekrīt Komisijai jautājumā, ka Parlamenta un Padomes regulās par Eiropas Sociālo fondu un struktūrfondu nepieciešamas izmaiņas, kas atbilstu aplūkojamajā priekšlikumā uzsvērtajiem aspektiem.

1.2 EESK uzsver, ka turpmākajiem politiskajiem pasākumiem jāveicina izaugsme, stabilitu un kvalitatīvu darbavietu radīšana un jāstiprina sociālā kohēzija.

1.3 EESK pauž nožēlu, ka līdzekļi jaunatnes nodarbinātības ierosmes finansēšanai nav rasti, palielinot ES budžetu, bet gan tiek ņemti no kohēzijas mērķiem paredzētā kopējā budžeta piešķiruma — tā apjoms ir mazāks nekā tas bija laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam.

1.4 EESK ir pārliecināta, ka, ņemot vērā risināmās problēmas apmērus un jautājuma steidzamību, paredzētā summa, proti seši miljardi euro, nav pietiekama.

1.5 Tā kā krīze vēl nav beigusies un vēl nav sākusies arī darba vietu radīšana, EESK ierosina vai nu lielāku elastību, nosakot jauniešu bezdarba līmeni, no kura sākot var izmantot pieejamo finansējumu, jo tādējādi varētu izvērtēt jauniešu bezdarba situācijas attīstību, vai arī savukārt noteikt, ka minētais līmenis ir 20 %.

1.6 EESK ierosina tā vecuma ierobežojumu, kas noteikts Garantijas jauniešiem izmantošanai, palielināt līdz 30 gadiem, un jo īpaši valstīs, kur jauniešu bezdarba līmenis ir visaugstākais.

1.7 EESK mudina dalībvalstis nesamazināt finanšu saistības, ko jaunatnes nodarbinātības sekmēšanai paredz daudzgažu finanšu shēmas priekšlikums, kā arī pieņemt Komisijas ierosinājumu izmantot papildu resursus, lai novērstu problēmu, no kuras atkarīga ir jaunu eiropiešu veselās paaudzes nākotne.

2. Komisijas priekšlikuma galvenie aspekti

2.1 Ņemot vērā Eiropadomes 2013. gada 28. februāra lēmumu par Garantijas jauniešiem izveidošanu, Komisija ir nākusi klajā ar diviem priekšlikumiem — pirmais no tiem ir priekšlikums grozījumam Komisijas priekšlikumā COM(2011) 607 final/2 "Eiropas Parlamenta un Padomes regula par Eiropas Sociālo fondu un Padomes Regulas (EK) Nr. 1081/2006 atcelšanu, (COM(2013) 145 final), savukārt otrs ir priekšlikums grozījumam Komisijas priekšlikumā COM(2012) 496 "Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko paredz kopīgus noteikumus par [...dažādiem] fondiem un atceļ Padomes regulu (EK) Nr. 1083/2006" (COM(2013) 146 final).

2.2 Minēto priekšlikumu mērķis ir nodrošināt finansējumu Jaunatnes nodarbinātības ierosmes īstenošanai Garantijas jauniešiem ietvaros, kas paredz, ka katrs jaunietis vecumā līdz 25 gadiem saņem pienācīga darba, turpmākas izglītības, mācekļa prakses vai stažēšanās piedāvājumu četru mēnešu laikā no brīža, kad viņš ir beidzis formālo izglītību vai ir kļuvis par bezdarbnieku.

2.3 Kopējais finansējums 2014.–2020. gadam paredzēts sešu miljardu euro apmērā, no tiem trīs miljardi būs Eiropas Sociālā fonda ieguldījumi un otri trīs miljardi būs papildu piešķirumi Jaunatnes nodarbinātības ierosmes īstenošanai 1.b izdevumu apakškategoriā "Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija".

2.4 Šis finansējums paredzēts NUTS 2. līmeņa reģioniem, kuros jauniešu (vecumā no 15 līdz 25 gadiem) bezdarba līmenis 2012. gadā pārsniedza 25 %.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1 Jauniešu bezdarba dramatiskais apmērs dažādās dalībvalstīs pilnībā pamato Padomes 2013. gada 28 februārī pieņemto lēmumu izveidot Garantiju jauniešiem, kā to jau dažādos veidos bija pieprasījuši sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

3.2 Saskaņā ar Eiropas Komisijas datiem, Eiropas Savienībā ir 7,5 miljoni nenodarbinātu jauniešu ⁽¹⁾, tas ir 12,9 % no visiem Eiropas jauniešiem vecumā no 15 līdz 24 gadiem. Lielai daļai šo jauniešu nav pabeigtas vidējās izglītības, viņi pametuši mācības skolā; daudzi no viņiem ir imigranti vai cēlušies no neaizsargātākajām sociālajām grupām. Taču dažās valstīs konstatēts, ka pasliktinājusies arī vidusskiras (jaunie trūcīgie) jauniešu situācija, kuri mācības vēl nav pabeiguši un kuriem, iespējams, nebūs iespējas to izdarīt.

3.3 EESK jau agrāk pieņemtos atzinumos ir norādījusi uz katastrofāli lielo jauniešu bezdarba apjomu Eiropas Savienībā, kā arī aicinājusi visas ieinteresētās puses veikt steidzamus, efektīvus un noteiktus pasākumus, lai izkļūtu no apburtā loka, kas apdraud veselās paaudzes nākotni ⁽²⁾. Runa nav tikai par konkrētu problēmu, kas skar attiecīgus cilvēkus, bet arī par apdraudējumu ES sociālajai kohēzijai, kas ar laiku varētu kaitēt tautsaimniecības izaugsmei un ES konkurētspējai.

3.4 EESK uzsver, ka turpmāk pieņemtajiem politiskajiem lēmumiem jāveicina izaugsmes atjaunošana un stabila un kvalitatīvu darbavietu radīšana, paredzot garantijas un aizsardzību, kā tas jau vēsturiski bijis Eiropas sociālā modeļa un sociālās kohēzijas pamatā. Tai pašā laikā Komiteja atkārtoti uzsver, cik svarīgi politikas plānošanā, īstenošanā un uzraudzībā ir pilnā mērā iesaistīt sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

3.5 Jaunatnes nodarbinātības ierosmes īstenošana Garantijas jauniešiem ietvaros efektīva būs tikai tad, ja tā tiks saskaņota ar pasākumiem, kas saistīti ar "darba tirgus pieprasījumu" (proti, ja būs tautsaimniecības izaugsme). Turklāt liels risks ir arī izglītība, profesionālās kvalifikācijas prakse un prasmju uzlabošana miljoniem tādu jauniešu, kuriem integrācijas izredzes darba tirgū ir vājas.

3.6 EESK ar bažām norāda, ka Eiropadome Eiropas ekonomiskās grūtības galvenokārt uztver kā budžeta konsolidācijas problēmu, necenšoties apzināt ne alternatīvās izmaksas, ne arī tādas negatīvas sekas kā masveida bezdarbs jauniešu vidū, vilšanās un bezcerība ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Nenodarbināti jaunieši ir jaunieši, kuri nemācās un nestrādā un kuriem ir zems izglītības un apmācības līmenis.

⁽²⁾ Sk. EESK atzinumu "Jauniešu pāreja uz nodarbinātību", OV C 161, 6.6.2013, 67.-72. lpp.

⁽³⁾ Tas, ka jaunieši neintegrējas darba tirgū, izmaksā vairāk nekā EUR 50 miljardus, ņemot vērā pārmērīgu sociālo pabalstu apjomu un neņemto nodokļu summas.

4. Īpašas piezīmes

4.1 Komisijas ierosināto grozījumu mērķis ir Eiropadomes 7. un 8. februāra lēmumam pielāgot gan regulu, kas attiecas uz Eiropas Sociālo fondu, gan arī vispārējo regulu par dažādiem Eiropas fondiem. Tātad izklāstītās piezīmes attiecas uz Padomes pieņemtajām pamatnostādņēm un nevis uz Komisijas priekšlikumiem.

4.2 Pašreizējās krīzes apstākļos EESK pauž nožēlu, ka Padome laika posmam no 2014. līdz 2020. gadam ierosina mazāku ES budžetu nekā tas bija iepriekšējā periodā. Tādām solim ir negatīva ietekme uz resursiem, kas nepieciešami, lai risinātu pašreizējās situācijas problēmas.

4.3 Šā lēmuma rezultātā jauniešu bezdarba novēršanai ierosinātais finansējums nav rasts, palielinot ES budžetu, bet gan tiek ņemts no citu izdevumu kategoriju līdzekļiem, proti, trīs miljardi euro no Eiropas Sociālajam fondam un trīs miljardi euro no kohēzijas mērķiem paredzētajiem līdzekļiem.

4.4 Turklāt visiem septiņiem gadiem paredzētie seši miljardi euro acīmredzami nav pietiekams finansējums⁽⁴⁾.

4.5 Nosakot 2012. gadu par atsaucē gadu tā jaunatnes bezdarba līmeņa noteikšanai (25 %), kas paredz iespēju

izmantot pašlaik pieejamos fondus, netiek ņemta vērā ne krīzes attīstība, ne pašreizējā lejupslīde, tātad netiek veltīta uzmanība tam, cik dramatiska situācija vēl var kļūt šajā periodā. Tāpēc EESK uzskata, ka nepieciešama lielāka elastība, izvērtējot jauniešu bezdarba situācijas attīstību, vai arī preventīvos nolūkos būtu jānosaka, ka līmenis samazināts līdz 20 %.

4.6 EESK arī iesaka līdz 30 gadiem palielināt vecuma ierobežojumu Garantijas jauniešiem izmantošanai, tādējādi iekļaujot tos jauniešus, kuri augstskolu pabeidz vēlāk, vai tos, kuri vēl atrodas pārejas posmā no mācībām uz nodarbinātību. Īpaši svarīgi tas ir valstīs, kurās ir visaugstākais jauniešu bezdarba līmenis.

4.7 EESK atbalsta gan lēmumu dalībvalstis atbrīvot no līdzfinansēšanas attiecībā uz īpašiem piešķirumiem jaunatnes nodarbinātībai (trīs miljardi euro), gan arī lēmumu Jaunatnes nodarbinātības ierosmei piešķirtajiem resursiem nepiemērot 5 % izpildes rezervi.

4.8 Visbeidzot, neskatoties uz iepriekš minētajiem komentāriem, EESK vēlreiz vēlas uzsvērt, ka šī iniciatīva ir pelnījusi atbalstu, un iesaka, ka tai vajadzētu būt ne vien instrumentam izklūšanai no pašreizējās ekonomikas krīzes, bet tā būtu jāpārveido par strukturālu pasākumu aktīvās nodarbinātības politikas īstenošanā⁽⁵⁾.

Briselē, 2013. gada 22. maijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*

Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Starptautiskā Darba organizācija, kas par šo iniciatīvu izteikusies, atzinīgi, tomēr arī piesardzīgi, uzskata: lai šajā jomā varētu cerēt uz būtiskām izmaiņām, nepieciešamas finansējums EUR 21 miljarda apmērā.

⁽⁵⁾ Saskaņā ar EESK atzinumu par tematu "Jauniešu pāreja uz nodarbinātību", OV C 161, 6.6.2013, 67.-72. lpp., iniciatīvai jauniešu nodarbinātības jomā ir jābūt cieši saistītai ar Eiropas pusgadu.